

Lausuntopyyntö unionipetosdirektiivin täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Johdanto

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2017/1371 unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (ns. unionipetosdirektiivi) annettiin 5.7.2017. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 6.7.2019. Oikeusministeriö asetti 1.11.2017 työryhmän, jonka tehtävänä oli arvioida, mitä lainsäädäntömuutoksia direktiivin täytäntöönpano edellyttää ja valmistella tämän perusteella tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Työryhmän tuli arvioida myös muutosten taloudelliset vaikutukset. Työryhmän mietintö oli laadittava hallituksen esityksen muotoon. Työryhmä luovutti mietintönsä 20.4.2018.

Työryhmä ehdottaa mietinnössään direktiivin edellyttämiä muutoksia ensinnäkin rikoslakiin. Suomen ulkopuolella tehdyissä direktiivin mukaisissa rikoksissa ei enää jatkossa olisi kaksoisrangaistavuuden vaatimusta Suomen rikosoikeuden soveltamisen edellytyksenä silloin, kun rikoksen tekijänä on Suomen kansalainen tai henkilö, joka rikoksen tekohetkellä asui tai oikeudenkäynnin alkaessa asuu pysyvästi Suomessa.

Avustuksen väärinkäytölle säädettäisiin törkeä tekemuoto, josta tuomittaisiin vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Virka-aseman väärinkäyttämistä koskevaa rangaistussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että säännös soveltuisi myös kansanedustajaan silloin, kun tämän tehtävänä suoraan tai välillisesti on varojen tai muun omaisuuden hallinnointi, jos kansanedustaja tässä tehtävässään toimii tällaisen omaisuuden oikean käyttötarkoituksen vastaisesti omaisuuden varaamiseksi, osoittamiseksi, maksamiseksi tai käyttämiseksi tiettyyn tarkoitukseen ja näin vahingoittaa tai yrittää vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Lisäksi virka-aseman väärinkäyttämistä ja törkeää virka-aseman väärinkäyttämistä koskevat rangaistus-säännökset soveltuisivat nykyistä laajemmin myös ulkomaiseen virkamieheen, jos teko olisi direktiivin mukainen varojen väärinkäyttö.

Oikeushenkilön rangaistusvastuuta laajennettaisiin siten, että oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädettyä sovellettaisiin arvonlisäveroon kohdistuvaan veropetokseen ja törkeään veropetokseen. Oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädettyä sovellettaisiin myös petokseen ja törkeään petokseen silloin, kun kyseessä olisi direktiivin mukainen EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttava petos.

Rikoslain veron ja avustuksen määritelmiä muutettaisiin siltä osin kuin niissä edelleen viitataan Euroopan unionin sijasta Euroopan yhteisöjen lukuun kannettaviin maksuihin ja

Euroopan yhteisöjen talousarvioihin.

Lisäksi lakia valtiontalouden tarkastusvirastosta ehdotetaan muutettavaksi niin, että tarkastusviraston olisi sen nykyisten ilmoitusvelvollisuuksien lisäksi ilmoitettava Euroopan petostentorjuntavirastolle ja muille toimivaltaisille Euroopan unionin viranomaisille kaikki sen tehtäviensä hoitaessaan tietoonsa saamat teot, jotka voidaan luokitella direktiivissä tarkoitetuiksi rikoksiksi.

Mietinnössä tehdyn arvion mukaan mietinnön lainsäädäntöehdotuksista ei ole suoraan johdettavissa taloudellisia vaikutuksia niin, että viranomaisille voisi osoittaa aiheutuvan direktiivin täytäntöönpanosta euromäärinä ilmeneviä lisäkustannuksia. Direktiivissä tarkoitettuja rikoksia on Suomessa kansallisesti arvioitu tapahtuvan vain vähän, eikä muutosten oletettuja taloudellisia vaikutuksia voida siksikään kokonaisuutena pitää merkittävinä. Mietinnössä arvioidaan, että direktiivissä tarkoitettuihin rikoksiin liittyvän rikoslainsäädännön lähentäminen Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä saattaa jossakin määrin edesauttaa jäsenvaltioiden ja myös Suomen viranomaisten mahdollisuuksia estää ja selvittää sellaisia direktiivin mukaisia rikoksia, joiden osalta tarvitaan rajat ylittävää yhteistyötä. Erityistä merkitystä tällä voi olla lähivuosina toimintansa aloittavan Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) tehokkaan toiminnan kannalta, koska EPPO:n toimivaltaan lähtökohtaisesti kuuluvat direktiivissä tarkoitettut rikokset ja rikokset, jotka erottamattomasti liittyvät mainittuihin rikoksiin. Esityksessä ei ehdoteta perustettavaksi uusia viranomaisia eikä esityksellä arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia viranomaisten tehtäviin tai niiden keskinäisiin toimivaltasuhteisiin.

Vastausohjeet vastaanottajille

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne unionipetosdirektiivin täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietinnöstä.

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

HUOM. Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan oikeusministeriölle viimeistään maanantaina 18.6.2018.

Valmistelijat

Lisätietoa asiasta antaa erityisasiantuntija Lauri Rautio, puh. 02951 50380, sähköpostiosoite lauri.rautio@om.fi. Lisätietoa lausuntopalvelu.fi:n käytöstä voi pyytää palvelun ylläpidosta osoitteesta lausuntopalvelu@om.fi.

Liitteet:

[OMML_15_2018_Unionipetosdirektiivi.pdf](#) - Liitteenä työryhmän mietintö.

Jakelu:

Auktorisoidut lakimiehet ry
Eduskunnan oikeusasiamies
Etelä-Pohjanmaan liitto
Helsingin hovioikeus
Helsingin käräjäoikeus
Itä-Suomen hovioikeus
Julkiset Oikeusavustajat ry
Keski-Suomen ELY-keskus
Keskusrikospoliisi
Keskustan eduskuntaryhmä
Kokoomuksen eduskuntaryhmä
Korkein oikeus (varataan tilaisuus antaa lausunto)
Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä
Lapin syyttäjänvirasto
Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus
Maa- ja metsätalousministeriö
Maaseutuvirasto
Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry
Perussuomalaisten eduskuntaryhmä
Poliisihallitus
Professori Emeritus Pekka Viljanen
Professori Sakari Melander
Ruotsalainen eduskuntaryhmä
Sininen eduskuntaryhmä
Sisäministeriö
Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Lakimiesliitto ry
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
Suomen Syyttäjäyhdistys ry
Suomen tuomariliitto ry
Transparency International Suomi ry
Tulli
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Valtakunnansyyttäjänvirasto
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiovarainministeriö
Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä
Verohallinto
Vihreä eduskuntaryhmä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Andersson Lena
Oikeusministeriö

Rautio Lauri
Oikeusministeriö